

לקחה טוב

פרשת ויצא התשס"ט

ויצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעירכת הרב מנשה צדקה שליט"א

4:10	הדלקת נרות שבת ניו יורק
5:40	מוצאי שבת
8:51	סוק"ש מג"א
9:27	סוק"ש גר"א
11:48	חצות

פנינים לפרשה

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"

יש לומר שמרמז לנו במקרא קודש הזה שלא הלך מיד ללבן, אלא קודם הלך ללמוד תורה (כמאמר חכמינו ז"ל (מגילה יז). שהיה ארבע עשרה שנים בבית שם ועבר). וזה מרמז בתיבת "חרנה", על דרך שאמרו חכמינו ז"ל (אבות ו, ב): 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה ובמצוות', וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (שם ג, ה): 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ'.

ועל זה מורה "וילך חרנה" שהלך להיות בן חורין כהנ"ל. ולזה יש לומר שכתב חרנה במפיק ה"א, שעל ידי תורתו עשה חירות לה"א אחרונה, ואחר שמילא כריסו בתורה, לא נתיירא שמא ילמוד מלבן ומבני קדם לעשות מעשה רשע כמעשיהם, כי התורה היא תבלין נגד היצר רע, ועל ידי התורה הוא בן חורין מיצר הרע כהנ"ל. ועל כן כתיב אחר כך (בראשית כט, א) "וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם", ודו"ק.

"ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשיתו וישכב במקום ההוא"

"ויפגע" – רבותינו פירשו (ברכות כו:): לשון תפילה, כמו (ירמיה ז, טז) "ואל תפגע בי", ולמדנו שתיקן תפילת ערבית. ושינה הכתוב ולא כתב 'ויתפלל', ללמדך שקפצה לו הארץ, כמו שמפורש בפרק גיד הנשה (חולין צא:): (רש"י)
ונראה לפרש, שהתורה משמיענו בזה, כי האדם צריך להיות אצל קונו כדוגמת בן אצל אביו, כי כשהבן מבקש מאביו דבר חפצו, ככל שרוצה הדבר יותר, הוא מבקש יותר, עד שהוא נראה ממש כפגע בעיני אביו, ולבסוף נענה אביו לבקשתו, כיון שרואה תחנוני הבן עד היכן מגיעים, כן אנו בני ישראל, צריכים להתפלל אל ה' כל כך בחזקה, עד שנהיה כפגע בעיני אבינו אב הרחמן, וזהו "ויפגע" – מלשון פגע.

(רבי דוד מללוב – ליקוטי דברי דוד – משלי חסידים על התורה)

יש לבאר דרך רמז, אם אדם מתפלל למקום ברוך הוא, אם אינו דוחק את השעה, ומבקש ומצפה לישועה, אז בודאי יזרח עליו שמש ההצלחה. "ויפגע", אין פגיעה אלא תפילה, "במקום", הוא מקומו של עולם ברוך הוא, "וילן שם", דהיינו שמצפה בלינה לישועת ה',

אזי "כי בא השמש", בא יבוא שמש ההצלחה, אמן.

(רבי אברהם שטיינר בית אברהם – ברכת אברהם)

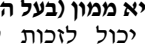
רבנן אמרי: מיעוט אבנים שנים, אברהם יצא ממנו פסולת, ישמעאל וכל בני קטורה, יצחק יצא עשו וכל אלופיו, ואני אם מתאחדות שני אבנים זו לזו, יודע אני שאינו יוצא הימני פסולת (בראשית רבה טח, יא)

מה שאמרו שהיו אבנים מריבות זו עם זו, זה אומר עלי יניח צדיק את ראשו וכו', והוא תמוה.

ונראה שהדברים אלו נראה לו במראה, דאבן נאמר על ישראל, כדכתיב (בראשית מט, כד) פרשת ויחי "משם רעה אבן ישראל" כי אבן הוא לשון יסוד, והראה לו שעתידין ישראל לחלק לשתי מלכויות, יהודה ואפרים, כדכתיב (יחזקאל לו, טז-יז) "קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו, ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו, וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך".

וידוע שכשם מחלוקת בישראל, עלולים לאבד, כדכתיב (הושע י, ב) "חלק לבס עתה יאשמו", ואלולא זכותא דיעקב לא היינו מתקיימים ח"ו בשעת המחלוקת, וזהו שהראה לו שני אבנים, כלומר שאבן ישראל יתחלק לשנים, ולכך אמרו בלשון מליצה, שכל אבן אמר עלי יניח צדיק את ראשו, כלומר שיעקר מחלוקתם לא יהיה ח"ו על עסקי עולם הזה, רק על מילי דשמיא, וכל אחד אומר עלי יניח צדיק ראשו, והיינו צדיקו של עולם זה הקדוש ברוך הוא, שכל אחד אמר שהוא חשיב יותר אצל הקדוש ברוך הוא, והראה לו במראה הנבואה שלבסוף נתאחדו, כדכתיב (יחזקאל לו, יז) "וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד", וזה היה מאמר יעקב שאם יתאחדו לא יהיה בהם פסולת, מה שאין כן אם היו נשארים במחלוקתם, בודאי שהיה על כל פנים לפסולת.

(רבי יעקב לורברבו מליסא – נחלת יעקב)

"סלם" בגימטריא ממון (בעל הטורים)
לרמז שהאדם יכול לזכות למעלה היותר עליונה אם משתמש בממונו לדברים נעלים, כמו שאמר הכתוב (קהלת ז, יב): "כי בצל החכמה בצל הכסף", ודרש מזה רב יוחנן (פסחים נג:): "כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים, זוכה ויושב בישיבה של מעלה" (פסחים נג:). רב הונא אמר 'עתיד הקדוש ברוך

הוא לעשות צל וחופה לבעלי מצוות (בעלי צדקה) אצל בעלי תורה, שנאמר (קהלת ז, יב) "בצל חכמה בצל הכסף" (מדרש קהלת ז, כג), וכן תרגם רב יוסף על כתוב זה.

וגם יכול האדם לירד לבאר שחת, על ידי ממונו אם משתמש בו למלאות תאוותו.

(רבי מאיר אבאויץ)

"ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו"

הכוונה יש לומר, דהנה האדם כשמשגיח על תעודתו והולך למעלה בקודש, אזי הוא במדריגה גבוהה בבחינת הולך, יותר מן המלאך שהוא בבחינת עומד. אמנם כאשר ישכח האדם את משמרתו עלי תבל, ותחת אשר יאהב לעלות למעלה בקודש, יהיה אץ להעשיר ולילך בגדלות ובנפלאות ממנו בענייני עולם הזה, אז לא די שאינו במדריגה גבוהה יותר מהמלאך, רק אדרבה ישח וישפל ויפול לבירא עמיקתא.

מתנה גדלות המלאכים תליא בהאדם, אם ילך בדרך התורה הקדושה, ויעלה ממדריגה למדריגה, אז יגביה וישים קינו בשמים למעלה מהמלאך, ואם לאו יהיה המלאך למעלה ממנו. וזה אמרו "והנה מלאכי אלהים עולים וירדים", היינו העלייה והירידה מהמלאכים תליא בו" בהאדם, והבן.

(רבי מרדכי מבריסק – דרשות מהר"ם בריסק)

קשה, הלא דירת המלאכים בשמים היא, והיו צריכים להיות יורדים תחילה ואחר כך יעולים וראה רש"י: עולים תחילה ואחר כך יורדים, מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ, ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ ללותו.

והגאון רבי חיים ברליון זצ"ל, הסביר על פי משל, דהנה צד מזרח בבית הכנסת נקרא עליון, והוא חשוב יותר מצד מערב, משום שבצד מזרח יש בו ארון הקודש, אבל אם יעבירו את ארון הקודש לצד מערב, אז יתעלה הצד המערבי ויהיה למקום יותר חשוב מאשר הצד המזרחי. ולכן כאן כיון שכתוב "והנה ה' נצב עליו", (ואמרו חכמינו ז"ל שנעשה מרכבה לשכינה), נתעלה על ידי כך הצד המערבי ונעשה למקום עליון וחשוב יותר אשר צד מעלה, לכן כתוב "והנה מלאכי אלהים עולים" תחילה, מכיון שאלו המלאכים שבאו מן השמים לכאן, חשוב אצלם 'שעלו' לכאן, ואלו המלאכים שעלו מכאן לשמים חשוב אצלם 'שירדו' לשם.

(רבי צבי פסח פרנק – הר צבי)

"והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ד' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך"

(כח, יג)
"ואלהי יצחק" – אף על פי שלא מצינו במקרא שייחד הקדוש ברוך הוא שמו על הצדיקים בחייהם לכתוב אלהי פלוני, משום שנאמר (איוב טו, טו) "הן בקדושי לא יאמין", כאן ייחד שמו על יצחק, לפי שכחו עיניו, וכלוא בבית, והרי הוא כמת, ויצר הרע פסק ממנו (רש"י)

למדנו מכאן, מה רבה הסכנה ביראיית העין וההתערבות עם בני אדם. שהרי, אף יצחק אבינו, שהיה עולה תמימה, רק משהיה סגור ומתבודד בחדריו, מאז יצר הרע פסק ממנו, ומאז ייחד הקב"ה שמו עליו, אבל כל זמן שלא היה כלוא בבית, עדיין לא היה הקב"ה מאמין בו.

מה יחרד כל בעל לב, בעת שפוסע מחוץ למזוזות ביתו – הולאי שתהא ביאתו חזרה לביתו כיצאיתו!

וכבר אמרו על רבינו הגר"א, שהוצרך פעם לצאת מחוץ לביתו, וחזר על פרק שני שבספר "מסילת ישרים" שלש עשרה פעם, ואחר כך יצא לשוק, ומה נענה אחנו?

(רבי יהודה לייב חסמן – אור יהל)

הקשה ספר כלי יקר, למה כתיב באברהם "אביך" (וביצחק לא כתיב)? עיין שם.

ונראה לפרש על פי מה שכתבתי לעיל (פרשת תולדות) בשם התהילות יעקב, שמאברהם נגרם ליצחק בנים, כי בשביל שהיה צדיק בן צדיק נתקלה תפילתו, וזהו דכתיב "ואברהם אביך", כי מכת אברהם נולדת, ודו"ק.

ועוד אפשר לומר, כי יעקב היה מתיירא שיצא לחוץ לארץ, וכמו שכתב הכלי יקר על הפסוק (להלן כ) "ושמרני בדרך הזה", כי בחוץ לארץ אין השכינה שורה, וארץ מסוגלת יותר לתורה ולעבודה, ויצחק ישב תמיד בארץ ישראל, שהיה עולה תמימה, כמו שכתב רש"י על הפסוק (לעיל כו, ב) "אל תרד מצרימה", אבל אברהם כתיב (לעיל יב, י) "ויורד אברהם מצרימה", לכך הזכיר כאן, "אברהם אביך", שהיה גם כן במדריגה זו, שהלך לחוץ לארץ, ואף על פי כן נתייחד עמו הדיבור, כי אם כבר שרתה רוח הקודש על האדם פעם אחת בארץ ישראל, אז שורה גם בחוץ לארץ – כדאיתא בגמרא (מועד קטן כה,.) עיין שם (ברש"י ד"ה כבר), וק"ל.

(רבי יעקב מק"ק שעפס – נחל יעקב)

"וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ד' במקום הזה ואנכי לא ידעתי" (כח, טז)
ארבעה פרצופים חקוקים בארבעת צידיה של המרכבה העליונה: אריה, כרוב, נשר ואדם. צורת האדם החקוקה במרכבה היא צורתו של בחירי האבות, יעקב אבינו עליו השלום.

אף יעקב ידע כי דמותיהם של אריה, כרוב ונשר, חקוקות בכסא הכבוד, אלא שלא ידע כי גם דמות אדם, דמותו של עצמו, חקוקה בכסא. רק עתה, בחלום הלילה, ראה את המרכבה הקדושה, ואז נוכח לדעת כי גם דמותו חקוקה שם.

זהו שאמר יעקב, תמיד ידעתי כי "אכן יש ה' במקום הזה", כי חקוקים האריה הכרוב והנשר, הרמוזים במילה אכן, אשר היא ראשי תיבותיהם. ואולם "אנכי", אריה נשר כרוב ויעקב, זאת "לא ידעתי", שכן דבר זה נודע לי רק עתה.

(רבי שמשון מאוסטרופולי – ניצוצי שמשון)

"וירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים"

(כח, יז)
יש לרמוז, לפי מה שאמרו במדרש (ילקוט שמעוני בראשית רמז ק) בעשיו שאמר (בראשית כה, לב) "למה זה לי בכורה", למה לי אין כתיב כאן, אלא "למה זה לי", ללמד שכפר ב"זה אלי ואנוהו" (שמות טו, ב), דהקדוש ברוך הוא נקרא זה, שבכל דבר תלוי העיקר בו, כאדם הפוגש חבירו ושואל לשלמו ולענינו, ואומר: לכשירצה זה או הוא, ושואלו: מי זה? ועונה – ריבונו של עולם, וגם משיח אמר לכשירצה האדון הזה". ומשום כך אמר הכתוב, "ש"אין זה כי אם בית אלהים" וגם "זהו שער השמים".

(רבי דוד שמעיה ויין – שמועות דוד)

"וישכם יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשתיו וישם את המצבה ויצק שמן על ראשה"

(כח, יח)
הנה לא מצינו שיקריבו על מזבח שמן לבד? והרשב"ם ז"ל פירש שזה היה כעין שיחית כלים כדי לקדשם, שנעשה במשכן ובבית המקדש. וקשה, הא לא מצינו שהאבות יעשו כזאת כשהקריבו קרבנות?

ונראה לפי מה שראיתי, שאותה האבן היתה אבן השתייה, ובמשנה (יומא ה, ב): 'משניטל הארון, אבן היתה שם, ושתייה היתה נקראת ועליה היה כהן גדול ומניח וכו'. ומוכח שהאבן היתה צורך לעבודה, והיה צריך למשחה שתהיה מוכנה לבנין המקדש, ומדוקדק הלשון "והאבן" בה"א הידיעה. ודברי הרשב"ם נכונים.

(רבי שלמה קאליש – ספר "זכרון שלמה")

"ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ד' לי לאלקים"

(כח, כא)
קשה לי, והא קיימא לן (ברכות סד.) ד"בשלום" הוא מרוזה לאחר פטירת האדם, ולשלום הוא בעולם הזה, ואם כן הוזה ליה למימר "ושבתי לשלום". ועל כן, הנראה לי דהכתוב מרמז על פי מה שכתוב (משלי ל, ח-ט) ראש ועושר אל תתן לי, הטרפיני לחם חוקי, פן אשבע וכחשתי ואמרת מי ה', ופן אוורש וגנבתי ותפסתי שם אלהי.

וזהו על ענין בקשתו הקודמת "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבושי", לא פחות ולא יותר, ואז הנני בטוח כי "ושבתי בשלום אל בית אבי" (אבי שבשמים) לעולם הבא, בלי ריב ומצה מצד הנעשקים הבא על ידי ניסיון העוני. וכן הנני בטוח כי "והיה ה' לי לאלהים", ולא אבוא לידי כפירה על ידי ניסיון העושר, וכאמור לעיל.

(רבי יעקב אשר גרייבסקי – שבט הלוי)

"וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך"

(כט, יא)
"ויבך" – לפי שצפה ברוח הקודש שאינה נכנסת עמו לקבורה (רש"י)

ונראה שחשש דילמא עשיו יקבר אצלו, ויאין קוברין רשע אצל צדיק' כמבואר בגמרא (סנהדרין מז.) שהרי היו עוד שתי קברים במערת המכפלה, שכן אמרו 'ארבעה זוגות נקברו שם – אדם וחוה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה' (עירובין נג.), והיו עוד שני קברים וקנאם יעקב מעשיו בעת שקנה הבכורה. אבל כשראה שאין רחל נכנסת עמו לקבורה, והוא

לא ראה שיקח לאה ונכנסת עמו, ולכן "ויבך", שלא יקבר עם עשיו הרשע.

(רבי מנשה קליין – משנה הלכות)

"ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה וישב עמו חדש ימים"

(כט, יד)
הביאור הוא, ד'שלושה שותפין יש באדם. הקדוש ברוך הוא, אביו ואמו. חלק הלבון, והוא העצמות, הוא מהאב. חלק האודם, והוא הבשר, הם מהאם. והקדוש ברוך הוא נותן בו רוח ונשמה. (נידה לא.)

והנה קירבת לבן ליעקב היה מן האב וגם מן האם, וחשב שיש לו קירבה עם יעקב גם ברוח, ואחר כך ראה כי טעה בזה. אמר, "אך עצמי ובשרי אתה", אבל לא ברוח, כי ברוח אין אנו קרובים.

(רבי שלמה היימן – חידושי רבי שלמה)

"ויאהב יעקב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה"

(כט, יח)
הנה הטיפשים מראים על זאת באצבע... אבל הדבר פשוט על פי משל, לאחד שכנס למסעדה ושואל לו המלצר: מה אתה אוהב, בשר או דגים? והוא עונה: דגים אני אוהב. הנה כל בר בי רב יודע ומבין, שאין הוא אוהב את הדגים, אבל אוהב להשביע עצמו בדגים....

וכן הדבר לנידון דידן, אם נפרש כפשוטו לפי מושג ההדיוטות ח"ו, הרי זה רק אהבת עצמו, ותו לא מיד. אלא מאי דכתיב בתורת אמת "ויאהב יעקב את רחל" – היינו את מידותיה הטובות וכו', והא ראיא, דכתיב אחר כך (בראשית כט, כ) "ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה", ואיך זה, אדרבה אם אדם אוהב דבר להשיגו, הרי נעשים עליו ימים אחדים לטורח גדול וארוכים כשבע שנים. אבל זהו שהדגישה תורה, שלפיכך היו 'בעיניו כימים אחדים', והאיך יתכן? התשובה היא "באהבתו אותה", ולא אהבת עצמו ח"ו.

ודוגמא לזה כמו בלימוד התורה הקדושה, כל מה שאדם אוהב יותר את התורה, אם לומד כמה שעות רצופות, נדמה לו שעברו רק כמה רגעים... וכן תמצא בכל מצוה שאדם עושה בחביבות, כגון מי שאוהב מצות תפילין, נקל לו ללבוש תפילין כל היום וכו', והבן זה.

(רבי אליהו לאפיאן – לב אליהו)

"ויאסף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה"

(כט, כב)
כל הלילה היו משוררין אותן הקרואים: הא לייא הא לייא, ולמחר כשראה שהיא לאה, אמר: בודאי זהו שהיו משוררין הא לייא, שהיו מרמזין לי שהיא לאה (דעת זקנים כט, כה)

ונפלא הדבר, איך זה לא הבין יעקב מי הרמז, הלא ידי לחכימא ברמיזא (מנחת חינוך מצוה תנב אות יג). ומה גם כי ליבו הגיד לו שלבן עלול לעשות כל רמאות שבעולם, כמו שמובא ברש"י (בראשית כט, יח) על הפסוק "ברחל בתך הקטנה"!

ונראה לי, כי יעקב לא היה יכול לתאר בעצמו כי יתכן שאוהבי איש אשר יזמין להם על שמחתו יעשו כזאת, להלעיג עליו להפר עצתו ולקלקל מחשבתו בזמן ובשעה שהם אוכלים ושותים משלו, ולכן לא יכול להאמין כי יש בדבריהם ממש.

(רבי שמואל דודו וולקין – כתבי אבא מרי)

"וירא ד' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה ורחל עקרה" (כט, לא)
הענין שהשם יתברך מונע הטבע מן הצדיקים ומהפך, מחמת שמתאוה לתפילתן, כנודע (יבמות סד.), שלזה היו אמתניו עקרות, כדי שיתפללו על בנים, ולאה היתה בלא זה מתפללת, שלא תפול בגורלו של עשו, ולזה לא מנע השם יתברך ממנה הריון, כי היה די תפילה זו מחמת שמתאוה הקדוש ברוך הוא לתפילתן, והבן.

(רבי לוי יצחק מברדיטצ'וב - קדושת לוי)

"ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחיתה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי" (ל, א)
יש לפרש על פי מה שכתב החינוך בפרשה אחרי מות (מצוה רו), בטעם איסור שתי אחיות, וזה לשונו: 'ועוד ליבי אומר לי, כי אדון השלום יחפוץ בשלום בריותיו, וכל שכן אותן בריות שהטבע והשכל מחייבין להיות שלום ביניהם, ולא תחרות וקטטה תמיד כל היום, ולכן אחרי מות האחת, מותרות אפילו כשגירשה קודם, יועוין שם. וזה שאמרה רחל ליעקב: כיון שאני מקנאת באחותי שהיא יש לה בנים ממך ולא אני, ומחמת זה נולד בינינו שינאה וקנאה, אם כן אתה עושה איסור בכל יום בזה שאתה גורם שינאה בין שתי אחיות, שהטבע והשכל מחייב להיות שלום ביניהם, ואם כן אני צריכה למות שאותי נשאת באיסור בחיי אחותי.

(רבי יוסף פיימר - דרשות)

"ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה: ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלהים את חרפתי"

(ל, כב-כג)

ואגדה (בראשית רבה עג, ה): כל זמן שאין לאשה בן, אין לה במי תלולת סרחונה, שיש לה בן תולה בו, מי שבר כלי זה? בןך, מי אכל תאנים אלו? בןך (רש"י)

ודבר הנימה הוא, שזה היה עיקר השמחה של רחל אמנו כשנולד לה בן אחרי כמה שנים, דעכשוו אין לה לדאוג כשתשבור כלים וכשתאכל תאנים, באשר יש לה התנצלות שזו אשמת בנה הקטן, ועל זה אמרה "אסף אלהים את חרפתי".

ואולי כוונת חכמינו ז"ל בזה היא לרמוז על ענין חטא עץ הדעת, שהאשה מתקנת את החטא על ידי גידול בניה לעבודת השם, וקיום הקללה (בראשית ג, טז) "הרבה ארבה עיצבונך (ופירשו חכמינו ז"ל (עירובין ק:)) "עצבונך" - זה צער גידול בנים) והרונך" מתקנת החטא, אבל בהעדר היות להאשה בנים, הרי חרפה היא לה, שהרי אין בידה לתקן את הקילקול שבה לעולם. ולזה רמזו על ידי המשל של שבירת הכלי ואכילת התאנים, ששבירת הכלי מרמזת על קילקול העולם, שהקדוש ברוך הוא יצר כלי שלם והאשה שברה אותו, וכן אכילת התאנים מרמזת על חטא עץ הדעת, שהרי לחד מאן דאמר (סהנדרין ע:): 'עץ הדעת תאנה' היה. ולזה אמרה "אסף אלהים את חרפתי" שעל ידי הולדת הבן וצער גידול בנים ניתן לה חלק לתקן חרפת האשה הראשונה בעץ בדעת הדעת. (רבי שמעון שוואב - מעין בית השואבה)

"ויפרץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמרים" (ל, מג)

כשהתורה מתארת את גודל עושרו של יעקב ע"ה במלים "ויפרוץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות וכו'", הרי לפי השערותנו היינו מסתפקים אם היו לו ליעקב מכל מין ומין כמה אלפים, או לכל היותר כמה עשרות אלפים בקר וצאן, וזה ללא ספק די והותר לו ליעקב להשיג בזמן כה מועט - יחסית. אך במדרש איתא (בראשית רבה עג, יא) שהיו לו ששים רבוא כלבים, וכל כלב שמר על עדר אחד! משמע הרבה יותר ממה ששיערנו, וכל זאת מרומז בתורה במלים אחדים הנ"ל.

וכן בכל התורה מוצאים אנו שברמז קטן מונחים יסודות וגילויים עד אין חקר ותכלית. וכן מובא בשם רבי סעדיה גאון ז"ל שכל המכות שקבלו המצריים מרומזים במילת "דן" אשר אמר הקדוש ברוך הוא (בראשית טו, יד) "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי".

(רבי יחזקאל לוינשטיין - אור יחזקאל)

"ותען רחל ולאה ותאמרנה לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו" (לא, יד)

למה מתה רחל תחילה? רבי יודן אמר: משום שדיברה בפני אחותה (בראשית רבה עד, ד) וצריך ביאור, כי לכאורה נראה שאין זו עבירה חמורה אלא חסרון קל בדרך ארץ, ומה זה ועל מה זה שתקבל עונש כל כך חמור על עבירה קלה כזו.

ויתכן לפרש, שבאמת אין מן הראוי שידבר בן או בת על אביהם "הלא נכריות נחשבנו לו כי מכרנו", וזה בכלל (דברים כז, טז) "ארור מקלה אביו ואמו", וכל ההיתר של לאה ורחל היה רק משום שלבן אביהן היה רשע. אבל אם הן היו אוחזות מעשי אביהן בידיהן, בוודאי לא היה להן שום התנצלות לדבר נגדו. והנה בפרשת חיי שרה (בראשית כד, ג) כתיב "ויוען לבן ובתואל", וברש"י: 'רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו'. הרי שחלק מרישעתו של לבן היה שקפץ לדבר בפני אביו, ולפי זה בדבר רחל בפני אחותה הגדולה היה בה משום אחיות מעשה אבותיה בדיה, ובכן היה עונשה חמור כל כך.

(רבי שמעון שוואב - מעין בית השואבה)

"ויואמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו גל ויאכלו שם על הגל"

(לא, מו)

"לאחיו" - הם בניו שהיו לו אחים נייגשים אליו לצרה ולמלחמה (רש"י)

מכאן למדים אנו יסוד נכבד בחינוך הבנים והתלמידים, לא די שיהיו האב והמורה מורים ומודיעים כל הנצרך להם לעשות, רק שיראו כיצד לשלב את חניכיהם בעשייה עצמה. והטעם, לבל ירגישו עצמם תמיד רק בבחינת מקבלי השפעה גרידא, אלא גם כנוטלי חלק והשתתפות בביצוע הרעיונות בפועל. זה הטעם מדוע נקראים התלמידים בנים (ילקוט שמעוני דברים רמז תתמ"א), על דרך דרשת חכמינו ז"ל (ברכות סד.) 'אל תקרי 'בניך' אלא 'בונך' - שאף הם יש להם להיות בונים ושותפים לעשייה עצמה.

(רבי אליהו מאיר בלזך - משלחן גבוה)

"אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו אלהי אביהם וישבע יעקב בפחד אביו יצחק"

(לא, נג)

למה נשבע יעקב באלהי אברהם, ונשבע בפחד יצחק אביו?

כי יעקב ידע היטב שיש לו עסק עם רמאי גדול, שמסוגל להחליף משכורתו עשרת מונים, שהיא לפי יש אומרים עשר כפול עשר, דהיינו מאה פעמים, ולכן חשש יעקב, שאם ישבע באלהי אברהם ולבן אף הוא ישבע באותו מטב לשון, אבל יכוון בשעת השבועה באלהי אברהם, לפני שהכיר את בוראו - לפיכך נשבע בפחד אביו יצחק ולא באלהי אברהם.

(רבי יוסף חיים זוננפלד)

הליכות והלכות

מקצת דיני טבילת כלים

בפרשת מטות אנו קוראים שלאחר מלחמת מדין שאלעזר הכהן ציוה את בני ישראל דיני הגעלת כלים, והוסיף אך במי נידה "יתחטא" ולמדו משם מים שנידה טובלת בהם דהינו מקוה נחלקו הפוסקים אם זה רק רמז או שזה מצוה מהתורה ממש. בכל אופן אסור להשתמש בכלי לפני הטבלתו במקוה אפילו שימוש זמני חד פעמי.

תקצר היריעה לפרט כל דינים אלו ונסה לעמוד על עיקרם:

חומר הכלים: כלים העשויים ממתכת כגון ברזל, זהב, כסף, וכדו' חייבים טבילה מהתורה. כלי זכוכית, דורלקס, פיירקס, קורל, ארקפול חייבים בטבילה מדרבנן. כלי עץ, עצם, אבן, או חרס רגיל לא מצופה פטורים לגמרי. כלי פלסטיק או ניילון נחלקו הפוסקים ונהגו לחקל בזה ולא לטובלם.

כלי אמאיל יטבול בלא ברכה. וכן כלי חרס מצופה במתכת או זכוכית כגון פורצילין יטבול בלי ברכה.

סוגי הכלים: חייב טבילה הוא רק לכלי סעודה וכן כלים שמכניס על ידם סעודה ישירות ולא כלים שצריכים לאחר השימוש בהם עוד פעולה כגון: מחבתות, סכינים, וצלחות כל אלו טעונים טבילה עם ברכה אבל סכין של שחיטה כלים שלשין בצק, מערוך לבצק (ממתכת) כל כלים אלו כיון שצריך לאחר השימוש בהם עוד פעולה של בשול ולכן טעונים טבילה בלי ברכה.

צינצנות שמאכסנים בהם אוכל ישירות אבל לא אוכלים ישירות מהם כגון צינצנות לסוכר לקפה וכדו' חייבים טבילה אבל בלי ברכה אבל אם מאחסן בזה רק דברים סגורים עם אריזות פטור לגמרי וכן כלי נוי שמונחים רק ליופי בלבד פטורים מטבילה.

בעלות הכלים: כלי שמוצר ע"י גוי או במפעל ששייך לגוי (אפילו פועלים יהודים) טעון טבילה עם ברכה.

וכלים שמוצרים על ידי יהודי או על ידי מפעל ששייך ליהודי אפילו יש לו פועלים גויים אין טעון טבילה. (ויש שהחמירו לטבול בלי ברכה).

וכלים שמוצרים במפעל שיש בו שותפות של יהודי וגוי ביחד נחלקו הפוסקים ויטבול בלי ברכה.

כלים שעשויים על ידי מפעל יהודי שבעליו יהודים והמוצר נמכר לגוי והוא קונה מהגוי את הכלי כגון חנויות בחוץ לארץ ששייכים לגויים אפילו כלים תוצרת הארץ חייבים טבילה עם ברכה.

כלים חד פעמיים כגון תבניות אלומיניום שנעשו לשימוש חד פעמי אם משתמש באמת

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה, לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

שבהם נתקל האדם במצבים ש'אינם מתאימים', לכאורה, למצב העכשווי שבו הוא נמצא.

דוקא כשהוא לחוץ מאוד, פוגש אותו פלוגי ברחוב ומתחיל לספר לו ספורים על דא ועל הא, והדבר היחיד שהיה רוצה לעשות ברגע זה, הוא לברוח מהטרדן הזה... ואינו מבין שלפעמים השיי'ת שולח את הטרדן 'למחיה', כדי לנסותו האם יפגע ביהודי הוא, או שמא למרות הלחץ שהוא נתון בו, יתייחס אליו בכבוד.

כדאי וכדאי לו לקיים את דברי הפסוק 'ואל יחר בעיניו כי למחיה שלחני, וכו'. מסבלנות אף פעם לא מפסידים, וגם אם לא מדובר בבן חולה, חלילה, יתכן שזו היא עת-רצון מיוחד, והאדם יכול להרוויח בה את כל עולמו, בצורה שלא ירוויח באף מקום אחר, ובאף זמן אחר. (ברכי נפשי עמ' תקנז-תקנה)

הנמצא כאן אתנו עכשיו, אמר שדרך הטבע אין לו סיכויים לחיות.

דמות מוכרת ואהודה
ברגע זה נדלקו עיניו של הגבאי, וניצתו באש של מצוה, והוא פונה ואומר לבעל הבית: 'אם זה הוא המצב, אני לא ארחם עליך, ודוקא עכשיו אתעקש שתתן לי כסף להכנסת כלה, ולא סתם כסף, אלא הרבה כסף...'
הגבאי, דמות מוכרת ואהודה מאוד בירושלים, ניסח את דבריו בחן אופייני, ולכן נכנסו דבריו באוזני בעל הבית אביו של החולה.

הוא ציטט מדבריו של מרן ראש 'קהילות יעקב', הסטיפלער זצ"ל, שאמר שביאלו דברים שאין להם שיעור, נשזרה 'הכנסת כלה' בין 'ביקור חולים' ו'לוויית המת', לגלות לנו שאם תורם אדם מכספו למצות הכנסת כלה, הוא ניצול משני הדברים האחרים, חולים ולוויית...
כיון שהגבאי דיבר מתוך כוונה אמיתית, ודבריו יצאו מלב אוהב, הפכה העת לעת רצון, והגביר השתכנע.

הוא שאל את הגבאי בכמה כסף מדובר, ומה הוא הסכום הכולל של ההוצאות לו זקוקה הכלה היתומה.

הגבאי נקב בסכום של כמה עשרות אלפי דולר!

הגביר ניגש לכספת שבביתו, והוציא את כל הכסף במזומן, והגיש לגבאי.

לא עברו ימים ספורים והבן קם על רגליו, בריא כאחד האדם, כשהרופאים עומדים המומים ומשתהים, ואינם יודעים כיצד קרה הדבר.

דוקא כשהוא לחוץ

נציין שוב שאת הסיפור הזה שמעתי משני הצדדים, והוא ממחיש לנו את הנאמר בפסוק 'ואל יחר בעיניכם, כי למחיה שלחני אלקים לפניכם'. דהיינו, שיש הרבה מקרים בחיים,

רק חד פעמי אין טעון טבילה אבל אם משתמש הרבה פעמים בזה (כגון שימוש באוכל קר) נחלקו הפוסקים ויש שחייבו טבילה בלי ברכה ויש שפטרו.

וכן כלי אריזה כגון צנצנת קפה או בקבוקי שתיה שרוצה להשתמש לאחר שרוקן אותם גם בזה נחלקו הפוסקים ומצריכים טבילה בלי ברכה ויש שפטרו גם בזה אבל ודאי שאין צריך לרוקן את התכולה המקורית מיד אלא משתמש כדרכו עד שיגמר.

מעשה חכמים

הגביר ניגש לכספת והוציא את כל הכסף במזומן

את המעשה דלהלן שמענו ממקור ראשון, ומשני הכיוונים... גם מצידו של הגביר, וגם מצידו של מי שבא לקבל את הצדקה.

המעשה אירע בביתו של אחד מעשיריה החרדיים של ירושלים, כאשר גבאי צדקה הגיע כדי להתרים את הגביר להכנסת כלה חשובה ויתומה, שנותרה ללא אב ואם.

משהתקרב אל דלת הבית, ודפק, שמעו אוזניו קולות של בכי עולים מן הבית. הוא נתקף בפיק-ברכיים ורצה כבר ליסוג אחורנית, ולשוב כלעומת שבא, אבל באותו רגע נפתחה הדלת, והנה הגביר עצמו עומד על המפתח, ועיניו דומעות.

'אם הגעתי בזמן לא מתאים, אלך, ואשוב מאוחר יותר', פתח הגבאי ואמר.

'אכן, השיב העשיר, הגעת בזמן לא כל כך מתאים לי; הבן שלי חולה מאוד, והרופא

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

העלון לעילוי נשמות

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל

ואשתו רחל בת שרה ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
יב כסלו	יא כסלו	י כסלו	ט כסלו	ח כסלו	ז כסלו ותן טל ומטר	ו כסלו
רבי שלמה לוריה המהרש"ל		רבי איסר זלמן מלצר ר"י עין חיים	רבי נתן סאלם מחו"ד ישיבת פורת יוסף ים	רבי יצחק נבון בן הרב קרית מלך רבי שלמה ב"ד יוסף אקיקה	רבי יהושע קאל משה הלוי ראב"ד	
שקיעה 4:28						שקיעה 4:28

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה